

พระครูวิโรจน์รัตโนบล (บุญรอด นนฺตโร)

(พ.ศ. ๒๓๕๗ - ๒๔๘๕)

ชาติภูมิ

พระครูวิโรจน์รัตโนบล (บุญรอด นนฺตโร) นามเดิม บุญรอด นามสกุล สมจิต เกิดวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๓๕๗ ตรงกับวันพุธ ขึ้น ๕ ค่ำเดือนยี่ ปีเถาะที่บ้านแต่เก่า ตำบลเหล่าเสือโก้ก อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี บิดาชื่อนายบุญดี สมจิต มารดาชื่อนางกา สมจิต

การศึกษา บรรพชาและอุปสมบท

พระครูวิโรจน์รัตโนบลหรือที่บรรดาญาติโยม ศิษยานุศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไปนิยมเรียกขานนามว่า “หลวงปู่วิโรจน์” แต่ส่วนใหญ่มักพูดเป็นภาษาไทยอีสานว่า “ญาท่านรอด” หรือ “ญาท่านดีโลด” ได้รับการศึกษาเบื้องต้นตามที่ระบุไว้ในหนังสือประวัติวัดทุ่งศรีเมือง และประวัติพระครูวิโรจน์รัตโนบลว่า ได้รับการศึกษาด้านอักษรสมัยในขณะนั้น คือ อักษรธรรม อักษรไทยน้อย (ลาว) หนังสือไทย การคิดเลข ศิลปศาสตร์ การเขียนภาพ เขียนลาย จากสำนักราชบรรพชา ในวัดทุ่งศรีเมือง

จากคำบอกเล่าของพระสงฆ์ที่เป็นลูกศิษย์ผู้เคยรับใช้ใกล้ชิดท่าน ๒ รูป คือ พระใบฎีกาสังข์ จิตฺตมโฆ อายุ ๘๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๘) วัดท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และพระมหาคุณ ปณฺญาบหุโชโต อายุ ๗๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๘) วัดนามน ตำบลตาลชุม อำเภอดงตาล จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นศิษย์ที่คอยรับใช้อยู่หลายปี จนวาระสุดท้ายที่มรณภาพ (พ.ศ. ๒๕๔๕) ให้ข้อมูลตรงกัน คือ ความรู้พิเศษด้านหนึ่งที่ ญาท่านดีโลด ได้เรียนคือ วิชาศิลปศาสตร์าคม จากสำนัก ครูบาธรรมวงศ์ วัดผาแก้ว ตำบลคอนมดแดง อำเภอเมืองอุบลราชธานี ครูบาธรรมวงศ์มีอายุได้ ๑๓๕ ปี พระใบฎีกาสังข์ขณะเป็นสามเณรได้ติดตาม ญาท่านดีโลด ไปในงานถวายเพลิงศพครูบาธรรมวงศ์ด้วย (พระใบฎีกาสังข์ จิตฺตมโฆ , ๒๕๔๘)

ดร. ปรีชา พิณทอง เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่เล่าว่า เคยเป็นศิษย์เรียนเขียนลายจากญาท่าน ดีโลด เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ขณะนั่งเรียนได้มีชายคนหนึ่งแบกกระทอกเกลือ (ภาชนะบรรจุเกลือสินเธาว์) มาถวาย ญาท่าน ดีโลด ได้ตักเกลือใส่ฝ่ามือกำใหญ่ใส่ปากเคี้ยวแล้วพูดว่า “จะแมันเค็มแซบเค็มนิ้ว ดี ดี ดี” พูดคำว่า “ดี” ถึง ๓ ครั้งเสมอ ไม่ว่าใครจะเอาอะไรมาถวายจะต้องพูดคำว่า “ดี ดี ดี” เสมอ ไม่มีอะไรจะไม่ดีสำหรับญาท่าน ดีโลด คำว่า “ดีโลด” ส่วนหนึ่งมาจากเหตุนี้

พ.ศ. ๒๔๒๑ อายุ ๒๔ ปี ได้อุปสมบทที่วัดป่าน้อย (วัดมณีวนาราม) โดยมีเจ้าอธิการจันลา เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์คำเป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอาจารย์ดี เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้ฉายาว่า “นนฺตโร”

หลังจากอุปสมบท ได้ศึกษาพระธรรมวินัยในคัมภีร์ที่จารด้วยอักษรธรรม อักษรขอม และอักษรไทยน้อยซึ่งได้ศึกษาจนอ่านออก เขียนได้ ทั้งหมดและเรียน (ท่อง) สวดมนต์น้อย สวดมนต์กลาง (เจ็ดตำนาน สิบสองตำนาน) สวดมนต์ปลาย (พระปาฏิโมกข์) สัททสังคหสูตร มูลกัจจายน์ ตามสมัยนิยม เมื่อได้ฝึกหัดนิสัยจากอุปัชฌาย์พอสมควรแล้ว **ญาท่านดีโลด** ได้ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดบ้านแต่ใหม่หลายปี แล้วได้ย้ายเข้ามาอยู่วัดทุ่ง (ศรีเมือง) เหตุผลการย้ายนั้นที่มีเรื่องเล่ากันต่อกันมาว่า

วันหนึ่งมีพระหลวงตาแก่องค์หนึ่ง เดินเท้ามาถึงวัดบ้านแต่ใหม่แล้วเข้าพักในศาลาวัด โดยไม่บอกใคร ไม่มีใครทราบบว่ามาจากไหน ตามธรรมเนียมของวัด เมื่อมีพระอาคันตุกะเข้ามาอยู่ภายในวัด เจ้าอาวาสต้องออกไปปฏิบัติสนธการต้องรับ **ญาท่านดีโลด** ก็ออกไปสนทนาถามไถ่หลวงตาว่า มาจากไหน อยู่ที่ไหน หลวงตาตอบว่า ไม่ได้มาจากไหนหรืออยู่วัดนี้แหละ เมื่อมองเห็นผ้าสบงของหลวงตาเป็นผ้าลายอย่างที่ชาวบ้านนุ่ง ไม่เหมือนผ้าของพระ จึงถามว่าทำไมจึงนุ่งผ้าไหมควบ (ไหมหางกระรอก) หลวงตาตอบว่า นี่แหละผ้าถูกหลักกฎวินัยสงฆ์ สำหรับสงฆ์ใช้นุ่งกัน แล้วอธิบายเหตุผลยืดยาว จนทำให้ยอมรับในเหตุผลจึงต้องย้ายออกจากวัดบ้านแต่ใหม่ โดยสละวัดให้หลวงตาแปลกหน้ารูปนั้นครองวัดแทน แล้วเข้ามาพำนักที่วัดทุ่ง (ศรีเมือง) ตั้งแต่นั้น

หน้าที่การงาน

ด้านการศึกษาและวัตรปฏิบัติ

เมื่อดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดทุ่งศรีเมือง ต่อจากพระอริยวงศาจารย์ญาณวิมลอุบลสังฆปาโมกข์ (สู้ย) **ญาท่านดีโลด** ได้เอาใจจริงเอาใจกับงานด้านคันถธุระมาก เอาใจใส่ในการศึกษาอบรม กลางคืนนั่งวิปัสสนาสมาธิ บำเพ็ญภาวนาจนไม่มีใครเห็นว่าจำวัดเวลาใด มีวัตรปฏิบัติที่ดีเลิศ ไม่เคยขาดไม่สะสมอะไร อยู่อย่างเรียบง่าย ชอบสงบ ที่ปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอไม่เคยขาดคือ การออกบิณฑบาต จะงดก็ตอนอาพาธหนักเท่านั้น

ผู้เป็นศิษย์จะต้องมีความขยันหมั่นเพียรเป็นพิเศษในการเรียน ซึ่งเน้นเรียนลายเส้นสวดอภิษกรรมพระธรรมวินัย การช่างและวิชาคาถาอาคม ศิษย์ที่ **ญาท่านดีโลด** ไว้วางใจให้จาร (เขียน) ลงตะกรุดคาถาอาคมมี ๒ รูป คือ พระใบฎีกาสังข์ ฐิตธมฺโม และพระมหาคุณ ปญญาปชฺโชโต

นอกจากไว้วางใจให้จาราธาอาคมแทนแล้วยังให้สวดคาถา (มนต์) แทนได้ด้วย โดยขึ้นบทต้นให้ แล้วให้สวดต่อพระสูตรที่ใช้สวดก็เหมือนทั่ว ๆ ไป แต่สวดเต็มบทใช้เวลาเป็นชั่วโมง และเพิ่มบท จตุวิธ (ของดี ๒๔ บท) และบท หิริโศต ๕ ชั้น ดังนี้

บท จตุวิธ ของดี ๒๔ บท คือ

๑ ดาวัง	๗ สิทธิ	๑๓ คุยหะกัง	๑๕ ภาคะยัง
๒ คุณัง	๘ กัมมัง	๑๔ ทานัง	๒๐ ตัปปัง
๓ วิชชา	๙ รัชมัง	๑๕ สิสัง	๒๑ ยะสัง
๔ พะลัง	๑๐ สัจจัง	๑๖ ปัญญา	๒๒ สุขัง
๕ เตชัง	๑๑ นิพพานัง	๑๗ นิกขัง	๒๓ สิริ
๖ วิริยัง	๑๒ โมกขัง	๑๘ ปัญญัง	๒๔ รุปัง

หิริโศต ๕ ชั้น (เข้าใจว่าจะเป็นเทวธรรม) คือ

หิริโศตตัปปะสัมปันนา สุกกะรัจฉมา สมหาหิตา สันโต

ตัปปุริสา โลเก เทวะรัจฉมาติ วุจจะเร

ญานท่านดีโลด สวดมนต์เพื่แก้ความเดือดร้อนของบ้านเมืองที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ได้จริง ซึ่งในพระไบฎีกา สังข์ ได้เล่าถึงเหตุการณ์บ้านเมืองชุมเขือก(เคือคร้อน) เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่บ้านสว่าง ตำบลสว่าง อำเภอวารินชำราบและเกิดโรคระบาด วั วัว ควาย ตายที่บ้านขามใหญ่ เป็นต้น เมื่อสวดแล้วเรื่องร้าย ๆ จะกลับกลายเป็นดีทันตาเห็น

ด้านการปกครอง

ญานท่านดีโลด ปกครองสงฆ์โดยใช้พระคุณเป็นหลัก มีเมตตาธรรมสูงมากองค์หนึ่งของอีสาน ชอบสงเคราะห์คนเดือดร้อน ใครก็ตามที่ขอคำปรึกษาหารือ หรือมาขอพึ่งบารมีท่านจะบอกว่า “ดี” เสมอ ท่านจะอนุเคราะห์ทุกอย่างที่ให้ได้ จึงเป็นที่เคารพศรัทธาของคนทั่วไป จนชาวบ้านชาวเมืองกล่าวชมเชยติดปากว่าท่านเป็นพระดีมาก ๆ ดีหลาย ๆ จนกลายเป็นคำว่า “หลวงปู่ดีโลด” หรือ “ดีโรจน์” หมายถึง ดีทุกอย่าง ทุกด้านมาจนทุกวันนี้

เป็นเจ้าอาวาสวัดทุ่งศรีเมืององค์ที่ ๒ ต่อจากพระอริยวงศาจารย์ญาณวิมลอุบลคณาภิบาลสังฆปาโมกข์ (สู้ย)

พ.ศ. ๒๔๓๔ พรรษา ๑๓ เป็นเจ้าคณะแขวงเมืองเกษมสีมา (อำเภอม่วงสามสิบในปัจจุบัน) และเป็นเจ้าคณะแขวงอื่น ๆ รวม ๑๒ ปี

พ.ศ. ๒๔๔๖ พระยา ๒๕ เป็นเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานีองค์แรก ตามพระราชบัญญัติปกครอง
คณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑

ด้านสาธารณูปการ

ญาท่านติโลด เป็นผู้มีความสามารถด้านช่างศิลป์หลายด้าน ผลงานที่สำคัญ ได้แก่

1) บูรณะพระธาตุพนม พระธาตุพนมเป็นเจดีย์เก่าแก่ที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมจิตใจของคน
ไทย และคนลาว ปีพ.ศ. ๒๔๔๔ พระอุปัชฌาย์ทา (อาจารย์สีทา) วัดบูรพาราม อำเภอเมืองอุบลราชธานี พระ
อาจารย์มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล ซึ่งเดินทางมาพักจำพรรษาอยู่บริเวณโดยรอบ สระพัง
(ตะพัง) เห็นองค์พระธาตุพนมเศร้าหมองคร่ำคร่า เมื่อออกพรรษาแล้ว พระเถระทั้งสาม จึงให้ญาติโยมชาว
อำเภอธาตุพนมนำหนังสือไปนิมนต์พระครูวิโรจน์รัตโนบล เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูอุดมพิทักษ์
คณะเดช มาบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนม

ตั้งแต่ เจ้าราชครูหลวงโพนสะเม็ก หรือ พระครูชีหอม บูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนมเป็นครั้งที่ ๓
เสร็จเมื่อพ.ศ. ๒๒๓๕ ต่อมาเสวตฉัตรพระธาตุพนมได้หักลงเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๐ พระเจ้ากรุงเวียงจันทน์ ได้
ทรงประกอบพิธียกฉัตรขึ้นใหม่ ปีพ.ศ. ๒๓๕๖ แล้วก็ไม่มีใครแตะต้องอีกจน ๒๐๘ ปีต่อมา ญาท่านติโลด ก็
มาทำการบูรณปฏิสังขรณ์ เป็นครั้งที่ ๔ ซึ่งขณะนั้น ปรากฏว่าองค์พระธาตุพนมมีสภาพเศร้าหมองอย่างยิ่ง
อุรังคนิทานที่เรียบเรียงโดย พระเทพรัตนโมลี (แก้ว กนฺโตภาโส) ได้บรรยายสภาพร้างได้ชนิดที่มองเห็นถนัด
ดังนี้

“...ลุลูกศกราช ๑๒๖๓ ปีฮ้วงเป้าพุทธศักราช ๒๔๔๔ ปีฉลู พระธาตุพนมหรือวัดพระธาตุ
ได้มาถึงกาลเสื่อมโทรมอย่างแท้จริง คือมีสภาพไม่ผิดกับวัดร้างทั่ว ๆ ไป เข้าไปทุกทีแม้
พระสงฆ์ยังมีอยู่ในวัดพระธาตุพนมก็เหมือนไม่มี เพราะว่าพากันหวาดกลัวภัย อันจะเกิด
แก่ตน คือ กลัวที่จะต้องเป็นผู้เข้าไปในกำแพงแก้วองค์พระธาตุ เมื่อพระสงฆ์ไม่กล้า ชาวบ้าน
ยังไม่กล้ากันใหญ่ ต้นไม้ใหญ่่น้อยก็ขึ้นรกรงรังเต็มองค์พระธาตุหญ้าค้ำคืด หญ้าคากิ่งอกงาม
ตามซอกพื้นกระเบื้องปูลานรอบพระธาตุโดยไม่มีใครกล้าเข้าไปตัดเลยเป็นเหตุให้องค์พระธาตุ
คู่น่ากลัวยิ่งขึ้นและชำรุดเร็วยิ่งขึ้น...” (พระเทพรัตนโมลี, ๒๔๓๗)

พระใบฎีกาสังข์ ฐิตธมฺโม ได้เล่าว่า ผู้ที่เดินทางมาอาราธนา ญาท่านติโลด ขึ้นไปซ่อมพระธาตุ
ไม่ทราบว่ชื่ออะไร แต่เป็นผู้มีตำแหน่งเมืองแสน เมืองจัน ญาท่านติโลด รับอาราธนาแล้วได้เดินทางขึ้นไป
พระธาตุพนมใช้เวลา ๘ วัน ๘ คืน จึงไปถึงโดยนำพระสงฆ์ติดตามไปด้วย ๔๐ รูป เป็นการเดินทางโดยอาศัย
เกวียนและเท้าเปล่าเป็นหลัก

เมื่อไปถึงพระธาตุพนมแล้วยังไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะเกิดความขัดแย้งไม่ลงรอยกัน ระหว่าง
ญาท่านติโลด กับชาวบ้านในการที่ ญาท่านติโลด ประสงค์จะบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนมใหม่หมดทั้งองค์
แต่ชาวบ้านไม่ยอมให้ทำแต่เพียงถากถางหญ้า ตัดหญ้าคาบนลานพระธาตุ และทำลานพระธาตุให้พอมีที่
กราบไหว้เท่านั้น ส่วนอื่น ๆ ไม่ให้แตะต้อง

เหตุการณ์ตอนนี้ พระโศภิตกษัตริย์ จิตฺตมโหม ได้เล่าให้ฟังจะละเอียดว่า เมื่อ ญาท่านติโลด ไปถึงพระ
ธาตุพนมแล้ว เมืองแสน เมืองจัน ออกมารับและปรึกษาหารือกัน ญาท่านติโลด ได้ถามว่า “นิมนต์อาตมา
มาแล้วให้ทำอะไร” เมืองแสน เมืองจัน ผู้นิมนต์กราบเรียนว่า “ให้พระคุณเจ้าปราบที่ตรงนี้ให้ ปราบหญ้า
คาและโบกตะพายเดิมเท่านั้น”

พอได้ยินอย่างนั้นแล้ว ญาท่านก็มองไปข้างบนพระธาตุพนม พร้อมถามว่า

“พระบรมธาตุฮากไทรหย่องแย่งจันชันลีให้เฮ็ดจ้งได้”

(หมายถึง องค์พระธาตุมีรากไทรหย่องแย่ง ร่องแรงแรงอย่างนั้น จะให้ทำอะไร)

“อย่าสิปาก อย่าสิปาก” เมืองแสน ห้ามไม่ให้ญาท่านพูด

เขากลัวว่าเขาจะตาย เขาเชื่อถือกันว่าตายจริง ๆ หากแตะต้องอะไรเข้าคงจะมีอันเป็นไปแน่
ครั้นหาเรื่องสนทนาไปทางอื่น ได้สักพัก ญาท่านก็เริ่มเรื่องเดิมอีก

“พระบรมธาตุฮากไทรหย่องแย่งจันชันลีให้เฮ็ดจ้งได้ละหือ”

“อย่าปากนำ อย่าสิปากหลาย” เมืองแสน เมืองจันชักจะไม่พอใจ

ญาท่านก็คุยเรื่องการก่อสร้างอย่างอื่นต่อไป พอเพลิน ๆ ก็กลับมาถามเรื่องเดิมอีกเป็นครั้งที่ ๓

“พระบรมธาตุฮากไทรหย่องแย่งจันชันลีให้เฮ็ดจ้งได้ละพ้อออก”

“ช่วย ! พระจ้งได้มาซุเฮ็ดซุทำ” (ดันทุรังจะทำให้ได้) พวกเขาเหลืออดก็ตวาดญาท่าน

“อาตมารับนิมนต์มาซ่อมพระธาตุที่ตั้งใจจะซ่อมให้ดี ถ้าโยมไม่พอใจอาตมาก็จะกลับพุงนี้”

ญาท่านกล่าวตัดบท “นิมนต์” เมืองแสน เมืองจันว่า (กลับก็กลับเสีย) แบบไม่โยดี (พระโศภิตกษัตริย์
จิตฺตมโหม, ๒๕๔๘)

ความหวาดกลัวอันเกิดจากความเชื่อในสิ่งลึกลับของชาวบ้านนั้นมีมากอย่างเหลือจะกล่าวกลัวแล้วแม้แต่
คิดจะซ่อมองค์พระธาตุให้กลับมาดีดังเดิมยังไม่กล้าคิดถึง และไม่กล้าแม้แต่จะคายหญ้าหรือปราบหญ้าตัด
หญ้าคาบนลานพระธาตุ เมื่อ ญาท่านติโลด มาถึงพวกเขาที่จิตใจที่จะมีผู้มาปราบหญ้าให้ ไม่ได้หวังหรือ
ต้องการจะให้ทำอะไรเกินกว่านั้น นับเป็นเรื่องแปลกมากที่ ญาท่านติโลด ต้องเดินทางไกลเป็นเวลา ๘ วัน ๘
คืน พร้อมด้วยพระสงฆ์ ๔๐ รูปจากเมืองอุบลราชธานี มาถึงพระธาตุพนมเพียงเพื่อคายหญ้าและปูลานพระ
ธาตุใหม่เพื่อให้มีที่กราบไหว้ส่วนพระธาตุจะพังมีพังก็ไม่เป็นไร ช่างยอมจะเข้าใจหัวอกช่างด้วยกัน ญาท่าน

เป็นช่างฝีมือเอกในจังหวัดอุบลราชธานี บางทีจะเป็นเอกในอีสานทั้งภาคขณะนั้น ความรู้สึกคงไม่สู้จะเป็นปกติ เมื่อเห็นพระธาตุพนมมีสภาพเศร้าหมองอย่างนั้น ถ้าไม่ได้ทำจนสุดฝีมือแล้วสู้ไม่ทำเสียเลยดีกว่า จึงเป็นที่ตกลงปลงใจกันทั้งสองฝ่าย **ญาท่านดีโลด** จะกลับเมืองอุบลราชธานี เมืองแสน เมืองจัน และชาวบ้านทั้งหลายครื่องบูรณะซ่อมแซมพระธาตุพนม

ขณะเดียวกันไม่ได้ยุติแค่นี้ ขณะที่ชาวบ้านที่กำลังพากันเดินทางกลับก็เกิดโกลาหลวุ่นวายขึ้น เพราะมีผู้ถูกผีเจ้าเฮือนเข้าสิง คุณค่า อาฆาตมาดโทษ ซี้หน้าค่าชาวบ้าน บู่จะหักคอผู้ขัดขวาง และยังพูดอีกว่า “กูยังกลัวท่านเลย” ชาวบ้านเห็นเช่นนั้นเกิดความกลัว **ญาท่านดีโลด** เพราะผียังกลัว จึงไม่มีใครกล้าขัดขวางอีก

ขณะเดียวกันเมื่อเมืองแสน เมืองจัน เดินออกแก่พื้นเขตวัด ก็เกิดเหตุนางเทียม (หมอทรง) ถูกสิ่งอึกเดือรื้อนทันตาเห็น ซี้หน้าค่าว่า “บักเมืองแสน เมืองจัน กูยังกลัวท่าน สุหรือสิเหนือกว่าท่าน ถ้าท่านกลับเมืองอุบล กูจะทำลายพระธาตุพนมไม่ให้เหลืออยู่ สู้ต้องหาดอกไม้คำไปขอมาท่าน ถ้าท่านไม่รับกูก็จะทำลายไม่ให้มีเหลือ” (พระใบฎีกาสังข์ จิตฺตมฺ โม, ๒๕๔๘) เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ไม่มีใครกล้าขัดขวางในการบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนมอีกต่อไปและยังได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้านชาวเมืองทั้งสองฝั่งโขงอย่างมากมาย

2) เป็นประธานหล่อพระพุทธรูปในอุโบสถวัดสุปฏิหาราม คือ พระมิ่งเมือง พระศรีเมืองและพระสัพพัญญูเจ้า

3) แคะสลัก โปงไม้ตะเคียนทั้งต้นขนาดใหญ่ปัจจุบันอยู่ใต้หอรบขังวัดสุปฏิหาราม

4) บูรณะพระประธานจากวัดเหนือท่า (ซึ่งเป็นวัดร้าง) แล้วอัญเชิญมาเป็นพระประธานในศาลาการเปรียญวัดทุ่งศรีเมือง พระราชรัตนโบล (พิมพ์ นารโท) อดีตเจ้าอาวาสวัดทุ่งศรีเมือง ขนานนามพระพุทธรูปองค์นี้ว่า “**พระเจ้าใหญ่ศรีเมือง**”

5) เป็นครูด้านช่าง ไม่ว่าจะเป็นด้านกรแกะสลัก การแทงหยวก การแกะสลักลวดลายโลงศพแบบอีสาน ได้ถ่ายทอดศิลปกรรมเหล่านี้ไปสู่ลูกศิษย์ลูกหารุ่นหลังสืบต่อมาจนปัจจุบัน

ด้านวิปัสสนากรรมฐาน

ญาท่านดีโลด เป็นผู้เคร่งครัดด้านวิปัสสนากัมมัฏฐานเป็นที่รู้จักว่ามีญาณทิพย์เป็นที่อัศจรรย์ เช่นคราวมาซ่อมพระธาตุพนมก็ได้อาศัยสมาธิ นั่งสงบจิตตรวจดูเหตุการณ์ เมื่อพบวัตถุที่มีค่าก็บอกให้ญาติโยมไปขุด เพื่อนำไปเป็นทุนทรัพย์ในการบูรณะพระธาตุพนม เช่น ได้พบเงินแท่งโบราณ พระเงินและพระทอง เป็นต้น จนประชาชนเคารพและเชื่อถือในอภินิหาร เชื่อว่าภูตผีปีศาจเกรงกลัวจึงเป็นผู้รักษาโรคทางจิต เช่น

รักษาคคนที่ฝึบอบ หรือฝึอื่น ๆ เข้าสิง โดยให้ซัดคุณพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งและให้เรียนคุณพระธรรม นำไป เป็นเครื่องรักษาดน

ด้านการเผยแผ่

ญาท่านดีโลด เป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่คนไทยไม่ว่าจะอยู่ภูมิภาคใดก็รู้จักดีโดยเฉพาะเรื่องศาสนา สงเคราะห์เป็นผู้สร้างคนให้เป็นคนดี ทุกคนที่เข้าหาเพียงบอกว่า “ดี” เท่านั้น ความทุกข์ใจจะหมดไป ชาวบ้านและชาวเมืองจึงตั้งสมณนามให้ท่านว่า **ญาท่านดีโลด ดีโลด ดีโลด และดีโลด** จนชื่อเสียงของท่าน แพร่กระจายไปโดยเฉพาะในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใดได้ “ของดี” (วัตถุมงคล) ไปแล้วเชื่อว่าจะแคล้วคลาด ปลอดภัยจากภยันตรายทั้งปวง

การทำประโยชน์เพื่อสังคม

เกียรติคุณทางวิทยาคม ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ เกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในอินโดจีนจนถึงกับใช้กำลังปะทะกัน กองกำลังทหารไทยได้บุกเข้ายึดนครจำปาศักดิ์ ประเทศลาว โดยตั้งฐานปฏิบัติการอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี พระกล้ากลางสมร (พลเอกมังกร พรหมโยธี) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาได้นิมนต์ท่าน **พระครูวิโรจน์รัตโนบล** เป็นผู้ประสาทรแก้ทหารเพื่อความปลอดภัยในการสู้รบ และขุนบุรีสการบดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยนั้น ได้นำเอารูปถ่าย **พระครูวิโรจน์ รัตโนบล** ไปทำเป็นเหรียญวัตถุมงคลแจกจ่ายทหาร ปรากฏว่าทหาร ผู้ไปสู้รบปลอดภัยเป็นส่วนใหญ่ เหรียญวัตถุมงคลรุ่นนั้น ได้ปรากฏความขลัง จึงเป็นที่ต้องการอย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

เกียรติคุณด้านวิทยาคมที่โด่งดังก็คือเป็นพระเกจิอาจารย์ที่กล่าวได้ว่าสามารถกำราบพวกภูตผีต่าง ๆ โดยเฉพาะ ฝึบอบ มีลูกศิษย์หลายคนกล่าวว่า เพียงได้ยื่นชื่อญาท่านเท่านั้น พวกผีทั้งหลายก็เผ่นหนีแล้ว ญาท่านดีโลดจึงเป็นที่เคารพศรัทธาของสาธุชนโดยทั่วไป

สมณศักดิ์เกียรติคุณพิเศษ

รายงานของพระญาณรักจิต ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๔๓) มีว่า “ประวัติศาสตร์ส่วนตัวของพระสงฆ์บางรูปที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะเมือง หรือคณะแขวงพบว่าล้วนแต่เป็นพระสงฆ์ผู้ใหญ่ที่เป็นที่เคารพนับถือของพระสงฆ์และญาติโยมในเมืองนั้น ๆ เช่นในกรณีของพระอธิการรอด วัดทุ่งศรีเมือง เมืองอุบลราชธานี ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูอุดมพิทักษ์คณะเดช เจ้าคณะแขวงและต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะเมืองอุบลราชธานี ที่ **พระครูวิโรจน์รัตโนบล**”

อีกตอนหนึ่งที่พูดถึงความเชี่ยวชาญในงานช่างของท่านว่า “พระสงฆ์ที่เชี่ยวชาญในงานช่าง ตัวอย่างเช่น พระครูวิโรจน์รัตโนบล (รอด) เจ้าอาวาสวัดทุ่งศรีเมือง เมืองอุบลราชธานีท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการบูรณะพระธาตุพนมต่อจากสมัยพระครูโพนสะเม็ก”

วาระสุดท้ายของชีวิต

ท่านได้อุปการะพระพุทธรูปศาสนา ด้านการปกครอง การศึกษาเล่าเรียนของพระสงฆ์ การสั่งสอนอบรมศีลธรรม การสงเคราะห์ประชาชนทั่วไป การขจัดความเดือดร้อนของประชาชน การก่อสร้างและการปฏิสังขรณ์พระธาตุพนม การช่วยเหลือประเทศชาติยามคับขัน ภารกิจของท่านสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ วัดทุ่งศรีเมือง ท่านได้ละสังขารอย่างสงบ สิริรวมอายุได้ ๘๘ ปี ๖๔ พรรษา ชาวเมืองอุบลราชธานี ทุกหมู่เหล่าได้ร่วมกันจัดพิธีศพของท่าน โดยทำเมรุเผาศพแบบนักษัตรสังคีต นับเป็นเกียรติอย่างยิ่ง สมกับคุณความดีที่ท่านได้บำเพ็ญเพียรมาตลอดอายุของท่าน

ท่านได้อุปการะพระครูวิโรจน์รัตโนบล เป็นพระเถระที่ทรงไว้ซึ่งภูมิธรรม ภูมิปัญญาในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านสมาธิจิต คาถาอาคม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ภาษา คำนวณเลข โดยเฉพาะด้านศิลปกรรม ท่านมีความเชี่ยวชาญมาก จนมีชื่อเสียงขจรขายทั่วไป จากความรู้ ความสามารถมากมายดังกล่าว สมควรยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ผู้รู้หรือบัณฑิต” แห่งเมืองอุบลราชธานีอย่างแท้จริง

หนังสืออ้างอิง

กิตติรัตน์ สีสันทน์. การรวมคณะสงฆ์อีสานเข้ากับคณะสงฆ์ไทย. อังใน กิ่งธรรม, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, ๒๕๓๘.

คณะกรรมการจัดทำหนังสือ. กิ่งธรรม. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, ๒๕๓๘.

คะเนิงนิตย์ จันทบุตร, พุทธศาสนาในอุบลราชธานียุคต้น. อังใน กิ่งธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, ๒๕๓๘.

เทพรัตน์ โมลี, พระ. ประวัตีย่อพระธาตุพนม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, พ.ศ. ๒๕๓๗.

ปรีชา พิณทอง. การศึกษาของสงฆ์เมืองอุบลราชธานี, อังใน กิ่งธรรม, โดยเสด็จพระราชกุศล กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, ๒๕๓๘.

ศิลปากร, กรม. จอมเจดีย์. กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่แรก, ๒๕๔๓ มปท.

คำดี ทิฏฐธมฺโม, พระและคณะ. วัดทุ่งศรีเมือง. อุบลราชธานี, วิทยาออฟเซทการพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒,
๒๕๔๖.

อำพน เจน. ยอดนิมอุบลราชธานี ดี ดี ดีโลด. อุบลราชธานี, ศิริธรรมออฟเซท, ๒๕๔๘.

สำนักวิทยุทศพลบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี